

Replik

När jag skrev min bok *Lunds universitet under andra världskriget*, uppfattades jag av en del som en flagellant å Lunds vägnar. En sådan risk löper inte Svante Nycander i sin uppsats om Uppsala under samma tid. Han följer mer Martin Luthers råd vid uttolkningen av åttonde budet, att man skall tyda allt till det bästa. Det är förvisso en bra regel i mänskligt umgänge. Frågan är dock om den bör gälla för historiker i deras yrkesverksamhet.

Att retroaktivt jaga nazism och nazister kan rimligen inte ha varit en huvuduppgift vare sig för Svante Nycander eller för mig. Men det är intressant att studera hela det ideologiska spektrum som fanns med en koncentration på antidemokratiska uppfattningar liksom på "kämpande demokrater".

Jag finner att Nycander mäter Lund och Uppsala med olika mått. Han poängterar att Lunds Nationella Studentklubb stannade kvar i Sveriges Nationella Ungdomsförbund och hade "ett markant pronazistiskt inflytande", medan föreningarna till höger om Heimdal i Uppsala "hade respekterade företrädare".

Ställningstagandet i Bollhusdebatten i Uppsala var enligt Nycander förestavat av arbetsmarknadsskäl för medicinarna, medan motsvarande ståndpunkt i Lund bestämdes av rasistiska skäl. Ja studenterna i Lund var dumma nog att lägga till en rasistisk mening, men inte var det bara arbetsmarknadssynpunkter som låg bakom Uppsalastudenternas resolution. Att det var högerextrema studenter med främst Arvid Fredborg som drev majoritetsståndpunkten talar sitt tydliga språk.

Svante Nycander försvarar även rättshistorieprofessorn och justitieministern K G Westman. Formellt handlade han givetvis i hela regeringens namn, men att det var han personligen som satte sin prägel på tryckfrihetspolitiken finner jag vara klart.

Självfallet påstår jag inte att Axel Hägerström hade sympatier för nazism men att Karl Olivecronas åsikt om rätten är präglad av Hägerström torde vara uppenbart. Ingemar Hedenius hade samme lärofader, men i *Om rätt och moral* 1941 gick han till hårt angrepp såväl mot sin då döde lärare som framför allt mot Olivecrona.

På motsvarande sätt kan Harald Hjärne ha givit inspiration till Gottfrid Carlsson utan att ha varit nazist. Hjärne dog ju för övrigt redan 1922. För Hjärne var fruktan för och hatet mot Ryssland en grundbult i åskådningen. Han såg kejsar Vilhelms, Hindenburgs och Ludendorffs kamp mot Ryssland under första världskriget som en fortsättning på Karl XII:s strider mot ryssarna. Samma synsätt hade Gottfrid Carlsson vid bedömningen av Hitlers "korståg mot bolsjevismen".

S.O.